

Шевчук Роман Володимирович,

кандидат медичних наук, докторант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, (044) 490-95-05, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-9716-2561>

Shevchuk Roman Volodymyrovych,

Candidate of Medical Science, Doctoral Student, Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv, Frometivska st., 2, (044) 490-95-05, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-9716-2561>

МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Анотація. Автором досліджено що, на сьогоднішній день в нашій країні національна система охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні складається з багатьох механізмів та інструментів, які спрямовані на забезпечення високої якості медичної допомоги та захисту національних інтересів в цій сфері. Підкреслено, що один з головних механізмів розвитку системи охорони здоров'я в Україні – це реформа системи, яка розпочалась у 2014 році та продовжується донині. Реформа передбачає перехід від принципу лікарні-орієнтованої медицини до принципу пацієнта-орієнтованої медицини, зокрема, шляхом створення нових медичних закладів на першому рівні надання медичної допомоги – сімейних лікарів та центрів первинної медичної допомоги. З'ясовано, що існує декілька механізмів розвитку національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні: реформування системи охорони здоров'я, розвиток телемедицини, розвиток лабораторної діагностики, забезпечення якості медичної допомоги, забезпечення готовності до екстрених ситуацій, зміцнення міжнародного співробітництва. Визначено, що для ефективності системи охорони здоров'я необхідно забезпечувати прозорість та відкритість процесів, що відбуваються в ній, а також забезпечувати контроль за дотриманням законодавства в цій сфері. Розвиток національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки є важливою задачею для України. Необхідно забезпечити ефективне управління та забезпечення стійкого фінансування, підвищення кваліфікації медичних працівників та розвиток інфраструктури медичного обслуговування. Також необхідно забезпечувати доступність медичної допомоги для всього населення та зміцнювати міжнародне співробітництво в цій сфері.

Ключові слова: національна система охорони здоров'я, національна безпека, медична реформа, фінансування охорони здоров'я, медичне страхування, публічне управління.

MECHANISMS OF THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL HEALTH CARE SYSTEM IN THE CONTEXT OF ENSURING NATIONAL SECURITY IN UKRAINE

Abstract. The author has researched that, to date, in our country, the national system of health care and ensuring national security in Ukraine consists of many mechanisms and tools aimed at ensuring high quality medical care and protecting national interests in this area. It is emphasized that one of the main mechanisms for the development of the health care system in Ukraine is the reform of the system, which began in 2014 and continues to this day. The reform envisages the transition from the principle of hospital-oriented medicine to the principle of patient-oriented medicine, in particular, by creating new medical institutions at the first level of providing medical care – family doctors and primary medical care centers. It was found that there are several mechanisms for the development of the national health care system and ensuring national security in Ukraine: reforming the health care system, developing telemedicine, developing laboratory diagnostics, ensuring the quality of medical care, ensuring readiness for emergency situations, strengthening international cooperation. It was determined that for the effectiveness

of the health care system, it is necessary to ensure the transparency and openness of the processes taking place in it, as well as to ensure compliance with the legislation in this area. The development of the national health care system and ensuring national security is an important task for Ukraine. It is necessary to provide effective management and ensure sustainable financing, improve the qualifications of medical workers and develop the infrastructure of medical care. It is also necessary to ensure the availability of medical care for the entire population and to strengthen international cooperation in this area.

Key words: national health care system, national security, health reform, health care financing, health insurance, public management.

Постановка проблеми. В Україні національна система охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки потребує постійного розвитку і вдосконалення. Проблема полягає в тому, що система має низький рівень фінансування та недостатньої уваги з боку держави, що призводить до браку ресурсів та недостатньої якості медичних послуг. Крім того, існує проблема нерівності доступу до медичних послуг між різними верствами населення та регіонами країни. Також проблемою є відсутність системного підходу до управління та розвитку системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти проблеми механізму розвитку національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні досліджували такі науковці, як: Н. Гаряча, І. Лукаш, В. Москаленко, О. Попова, О. Шевченко та інші.

Мета статті. Мета статті полягає у розгляді проблем, що виникають у системі охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні, а також у представленні можливих механізмів розвитку цих систем з метою покращення їх функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна система охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні складається з багатьох механізмів та інструментів, які спрямовані на забезпечення високої якості медичної допомоги та захисту національних інтересів в цій сфері. Один з головних механізмів розвитку системи охорони здоров'я в Україні – це реформа системи, яка розпочалась у 2014 році та продовжується донині. Реформа передбачає перехід від принципу лікарні-орієнтованої медицини до принципу пацієнта-орієнтованої медицини, зокрема, шляхом створення нових медичних закладів на першому рівні надання медичної допомоги – сімейних лікарів та центрів первинної медичної допомоги (Москаленко, 2019, с. 39).

Узагалі, механізми забезпечення національної безпеки в галузі охорони здоров'я є комплексними

та включають в себе різноманітні аспекти. Їх розвиток є важливим завданням для забезпечення безпеки нації та забезпечення належної якості медичної допомоги для всіх верств населення.

На думку вченого О. Попова (Попова, 2017, с. 131–136), існує декілька механізмів розвитку національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні:

Реформування системи охорони здоров'я: в Україні триває процес реформування системи охорони здоров'я з метою покращення якості медичної допомоги та забезпечення доступності медичних послуг для всіх верств населення. Реформа передбачає розвиток первинної медичної допомоги, створення ефективної системи страхування, забезпечення фінансової стійкості системи охорони здоров'я та забезпечення транспарентності управління цією системою;

Розвиток телемедицини: віртуальні консультації, дистанційне навчання медичного персоналу, моніторинг стану пацієнтів та електронні медичні картки – це лише деякі з можливостей, які надає телемедицина. Розвиток телемедицини дозволяє покращити доступність та якість медичної допомоги для населення, особливо в труднодоступних регіонах;

Розвиток лабораторної діагностики: розвиток лабораторної діагностики та впровадження новітніх технологій дозволяє швидко та точно діагностувати різні захворювання, що зменшує кількість помилкових діагнозів та дозволяє почати лікування вчасно;

Забезпечення якості медичної допомоги: впровадження системи стандартизації та сертифікації медичних послуг, а також розвиток системи контролю якості медичної допомоги, дозволяє підвищити якість медичних послуг та зменшити кількість негативних наслідків від неправильного лікування;

Збільшення фінансування охорони здоров'я: збільшення фінансування охорони здоров'я є одним з головних механізмів покращення доступності та якості медичної допомоги для населення. В Україні наразі виділяється менше 4% ВВП на охорону здоров'я, що є недостатньою кількістю;

Забезпечення готовності до екстрених ситуацій: у зв'язку зі зростанням загроз з боку пандемій, терористичних актів, катастроф та інших кризових ситуацій, дуже важливо мати ефективну систему попередження та реагування на ці загрози. Україна потребує розвитку системи екстреної медичної допомоги, розвитку мережі першої медичної допомоги та підвищення кваліфікації медичних працівників, які зможуть діяти в кризових ситуаціях;

Зміцнення міжнародного співробітництва: у зв'язку з глобалізацією та зростанням міжнародних загроз для здоров'я населення, зміцнення міжнародного співробітництва стає все важливішим. Україна повинна активно співпрацювати з міжнародними організаціями з питань охорони здоров'я та брати участь у міжнародних програмах та проектах.

Доречно наголосити, що ці механізми можуть допомогти покращити систему охорони здоров'я та забезпечити національну безпеку в Україні. Однак, для їх успішного розвитку необхідно наявність ефективного управління та забезпечення стійкого фінансування. Також необхідно звернути увагу на підвищення кваліфікації медичних працівників та розвиток інфраструктури медичного обслуговування. Важливим є також забезпечення доступності медичної допомоги для всього населення, зокрема в мало населених територіях та у разі кризових ситуацій (Програма «Доступна медицина»).

Слід додати, що для ефективності системи охорони здоров'я необхідно забезпечувати прозорість та відкритість процесів, що відбуваються в ній, а також забезпечувати контроль за дотриманням законодавства в цій сфері. Розвиток національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки є важливою задачею для України. Необхідно забезпечити ефективне управління та забезпечення стійкого фінансування, підвищення кваліфікації медичних працівників та розвиток інфраструктури медичного обслуговування. Також необхідно забезпечувати доступність медичної допомоги для всього населення та зміцнювати міжнародне співробітництво в цій сфері (Стратегія розвитку охорони здоров'я України «Україна 2020»).

Важливо зазначити, що для підвищення ефективності системи охорони здоров'я необхідно забезпечувати впровадження інноваційних технологій та процесів, використання електронної медичної документації та електронного здоров'я, а також розвиток телемедицини. Такі новітні рішення дозволять покращити якість та

доступність медичних послуг, а також забезпечити ефективне використання ресурсів.

Однією з важливих складових національної системи безпеки є захист інформації в охороні здоров'я. У зв'язку з цим необхідно забезпечувати високий рівень кібербезпеки та захисту конфіденційної медичної інформації. Також потрібно підвищувати готовність системи охорони здоров'я до дії у надзвичайних ситуаціях, зокрема при епідеміях, природних катастрофах та терористичних актах (Національна стратегія здоров'я населення України на період до 2025 року).

Важливим є також розвиток міжнародної співпраці в сфері охорони здоров'я та безпеки. Україна повинна активно співпрацювати з міжнародними організаціями та країнами з метою обміну досвідом та отримання підтримки в розвитку національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки.

Необхідно звернути увагу, що на думку вченого В. Чернявського, що механізми розвитку національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні є складними та мають багато аспектів. Проте їх розвиток та покращення є важливими завданнями для держави та громадян. Виконання цих завдань дозволить покращити як кість та доступність медичних послуг, забезпечити ефективне використання ресурсів, підвищити рівень кібербезпеки та захисту конфіденційної медичної інформації, збільшити готовність системи охорони здоров'я до дії у надзвичайних ситуаціях та зміцнити міжнародну співпрацю в сфері охорони здоров'я та безпеки (Чернявський, 2018, с. 38).

Окрім цього, важливою складовою розвитку системи охорони здоров'я є підвищення кваліфікації медичних працівників, зокрема, шляхом удосконалення системи післядипломної освіти та стажування. Також необхідно підтримувати належний рівень фінансування системи охорони здоров'я, щоб забезпечити належний рівень заробітної плати медичним працівникам та необхідні матеріальні ресурси для роботи.

Варто підкреслити, що у сучасних умовах важливою складовою розвитку національної системи охорони здоров'я є також впровадження принципів цифрової трансформації. Це передбачає не тільки використання електронної медичної документації та телемедицини, але й створення цифрової інфраструктури, яка дозволить інтегрувати різні елементи системи охорони здоров'я та забезпечити доступ до необхідних медичних послуг онлайн.

Доречно зауважити, що розвиток національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки є важливим завданням для України, яке потребує комплексного підходу та впровадження різноманітних механізмів. Такий результат потрібен для забезпечення належного рівня охорони здоров'я громадян та захисту національної безпеки. Необхідно продовжувати розвивати систему медичного забезпечення, розширювати мережу медичних закладів та поліпшувати якість медичних послуг. Потрібно забезпечити доступність медичної допомоги для всіх верств населення та зменшення рівня корупції в системі охорони здоров'я.

Також необхідно зміцнювати взаємодію з міжнародними партнерами у сфері охорони здоров'я та безпеки, адаптувати в своїй практиці кращі світові практики та стандарти. Для цього потрібно активізувати співпрацю з міжнародними організаціями, залучати зарубіжних експертів та розвивати професійні зв'язки з медичними закладами та організаціями в інших країнах (Гаряча, Лукаш, 2017, с. 155).

Варто наголосити, що важливим елементом розвитку системи охорони здоров'я є створення умов для розвитку медичних інновацій та наукових досліджень. Для цього потрібно залучати інвестиції в медичну галузь, підтримувати розвиток медичної науки та сприяти комерціалізації медичних технологій та винаходів. Отже, розвиток національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки – це складний процес, що вимагає комплексного підходу та впровадження різноманітних механізмів. Проте, реалізація цих завдань не тільки дозволить підвищити рівень охорони здоров'я громадян та забезпечення національної безпеки, але й сприятиме економічному зростанню країни. Забезпечення належної якості медичних послуг та доступність їх для всіх верств населення зможуть допомогти зменшити загальний рівень захворюваності та зберегти здоров'я мільйонів громадян України. Крім того, розвиток медичної галузі та наукових досліджень може сприяти розвитку нових технологій та винаходів, що в подальшому можуть стати джерелом доходів для країни (Національна стратегія забезпечення безпеки та здоров'я населення України на період до 2020 року).

У цьому контексті важливо продовжувати підтримувати та розвивати різні механізми реформування системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні. Це можуть бути реформи управління системою охорони здоров'я, розширення мережі медичних

закладів та поліпшення якості медичних послуг, збільшення видатків на медицину, зміцнення контролю та боротьба з корупцією у сфері охорони здоров'я, забезпечення доступності ліків та медичних препаратів, розвиток медичної науки та інших.

В цілому, розвиток національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки є одним із головних завдань для держави. Це стосується не тільки безпосередньо охорони здоров'я населення, а й економічного та соціального розвитку країни в цілому. Тому необхідно вживати всіх можливих заходів для розвитку цієї сфери та забезпечення максимальної доступності та якості медичної допомоги для громадян.

Можна зазначити, що важливою складовою розвитку національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні є співпраця з міжнародними організаціями та країнами. Україна має можливість отримати фінансову та технічну допомогу від різних міжнародних партнерів, таких як Всесвітня організація охорони здоров'я, Європейський Союз, США та інші.

Також важливою складовою є впровадження інноваційних технологій та електронної медицини. Це може сприяти поліпшенню доступності та якості медичної допомоги, а також зменшити навантаження на медичних працівників. Україна вже має свою електронну медичну картку, яка дозволяє зберігати медичну інформацію про пацієнтів та передавати її між медичними закладами. Продовження впровадження електронної медицини та інших інноваційних технологій може бути корисним для подальшого розвитку системи охорони здоров'я в Україні (Шевченко, 2019, с. 73).

Нарешті, важливою складовою розвитку національної системи охорони здоров'я є підвищення освітнього рівня медичних працівників та забезпечення їх відповідними матеріальними та технічними ресурсами. Це може забезпечити підвищення якості медичної допомоги та зменшення рівня професійних помилок. Так, розвиток національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки є важливим завданням для країни, оскільки він впливає на якість життя населення та забезпечує ефективний захист від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Слід додати, що забезпечення національної безпеки та охорона здоров'я є основними пріоритетами державної політики, оскільки вони безпосередньо впливають на економічний та соціальний розвиток держави. Забезпечення

національної безпеки передбачає не тільки захист від зовнішньої агресії, а й боротьбу з тероризмом, злочинністю, корупцією, наркоманією, розповсюдженням інфекційних хвороби та іншими загрозами.

Можна зазначити, що забезпечення національної безпеки та розвиток системи охорони здоров'я повинні бути взаємопов'язаними та здійснюватися в комплексі, оскільки забезпечення національної безпеки включає в себе не тільки захист від зовнішніх загроз, а й здоров'я населення.

Отже, розвиток національної системи охорони здоров'я та забезпечення національної безпеки в Україні є важливим завданням, що вимагає комплексного підходу та системної роботи всіх галузей влади, наукових установ, громадських організацій та громадськості в цілому.

Висновок. Таким чином, можна зробити висновок, що розвиток національної системи охорони здоров'я в контексті забезпечення національної безпеки є важливим завданням для України. Для досягнення цієї мети необхідно застосовувати різноманітні механізми, такі як реформування системи охорони здоров'я, підвищення кваліфікації медичних працівників, забезпечення доступу до якісних медичних послуг, розвиток інфраструктури охорони здоров'я, підвищення рівня кібербезпеки тощо.

Отже, ці механізми допоможуть підвищити ефективність системи охорони здоров'я та забезпечити національну безпеку України. Проте, для успішного розвитку необхідна співпраця всіх сторін: влади, медичної громадськості, наукових установ, міжнародних організацій тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: _____

1. Гаряча Н, Лукаш І. Особливості розвитку національної системи охорони здоров'я в Україні. *Вісник Харківського національного медичного університету*. 2017. С. 150–156.
2. Москаленко В. В. Механізми забезпечення кібербезпеки в системі охорони здоров'я. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві*. 2019. С. 38–41.
3. Національна стратегія забезпечення безпеки та здоров'я населення України на період до 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/304-2013-%D1%80>
4. Національна стратегія здоров'я населення України на період до 2025 року. URL: <https://moz.gov.ua/article/health/nacionalna-strategija-zdorov-ya-naselennya-ukrajini-na-period-do-2025-roku>
5. Національна стратегія здоров'я населення України на період до 2025 року. URL: <https://moz.gov.ua/article/health/nacionalna-strategija-zdorov-ya-naselennya-ukrajini-na-period-do-2025-roku>

<https://moz.gov.ua/article/health/nacionalna-strategija-zdorov-ya-naselennya-ukrajini-na-period-do-2025-roku>

6. Попова О. М. Аналіз ефективності реформування системи охорони здоров'я в Україні. *Економічні науки*. 2017. С. 131–136.
7. Програма «Доступна медицина». URL: <https://moz.gov.ua/article/health/dostupna-medicina>
8. Стратегія розвитку охорони здоров'я України «Україна 2020». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1601-2016-%D1%80>
9. Чернявський В. Ю. Розвиток системи національної безпеки України: проблеми та перспективи. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2018. С. 36–47.
10. Шевченко О. М. Стратегічні напрями розвитку системи охорони здоров'я України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2019. С. 70–78.

REFERENCES: _____

1. Hariacha N., Lukash I. Osoblyvosti rozvytku natsionalnoi systemy okhorony zdorovia v Ukraini. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho medychnoho universytetu*. 2017. S. 150–156.
2. Moskalenko V. V. Mekhanizmy zabezpechennia kiberbezpeky v systemi okhorony zdorovia. *Informatsiini tekhnolohii v osviti, nautsi ta vyrobnytstvi*. 2019. S. 38–41.
3. Natsionalna stratehiia zabezpechennia bezpeky ta zdorovia naselennia Ukrainy na period do 2020 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/304-2013-%D1%80>
4. Natsionalna stratehiia zdorovia naselennia Ukrainy na period do 2025 roku. URL: <https://moz.gov.ua/article/health/nacionalna-strategija-zdorov-ya-naselennya-ukrajini-na-period-do-2025-roku>
5. Natsionalna stratehiia zdorovia naselennia Ukrainy na period do 2025 roku. URL: <https://moz.gov.ua/article/health/nacionalna-strategija-zdorov-ya-naselennya-ukrajini-na-period-do-2025-roku>
6. Popova O. M. Analiz efektyvnosti reformuvannia systemy okhorony zdorovia v Ukraini. *Ekonomichni nauky*. 2017. S. 131–136.
7. Prohrama “Dostupna medytsyna”. URL: <https://moz.gov.ua/article/health/dostupna-medicina>
8. Stratehiia rozvytku okhorony zdorovia Ukrainy “Ukraina 2020”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1601-2016-%D1%80>
9. Cherniavskiy V. Yu. Rozvytok systemy natsionalnoi bezpeky Ukrainy: problemy ta perspektyvy. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*. 2018. S. 36–47.
10. Shevchenko O. M. Stratehichni napriamy rozvytku systemy okhorony zdorovia Ukrainy. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. 2019. S. 70–78.